

OSVRTI

odgojno-vjerska i katehetska služba kršćanske obitelji kao domaće crkve

France Škrabl

10. tjedan usavršavanja kateheta Mirenski Grad (Nova Gorica) 1980.

Od 4. do 9. veljače 1980. održan je na Mirenskom gradu tradicionalni katehetski tečaj, koji već desetu godinu uzastopno priređuje Slovensko međubiskupijsko katehetsko vijeće. Na Tečaju je sudjelovalo oko 120 kateheta i katehistica iz svih krajeva Slovenije.

Tema ovogodišnjeg »Katehetskog tjedna« bila je: **Odgojno-vjerska i katehetska služba kršćanske obitelji kao domaće crkve**. U okviru te teme raspravljalo se o situaciji suvremenog braka i obitelji te o potrebi i mogućnostima obiteljske odgojno-vjerske i katehetske službe. Prije svega naglasak je dan na to kako da obitelj u okviru svojih mogućnosti opet postane mjesto izjarivanja evanđelja; kako da obitelj u toj odgovornoj službi bude potpomognuta od sve kršćanske zajednice, posebno od kateheta i katehistica.

Tečaj je obuhvaćao prijepodnevna predavanja i poslijepodnevni rad po skupinama. Predavanja su bila izabra-

na prema suvremenoj interdisciplinarnoj metodi, što znači da su predavači problem vjerskog odgoja i kateheze u obitelji obrađivali pod različitim vidovima: sociološkim, psiho-pedagoškim, biblijskim, povijesnim, teološkim i praktično katehetskim.

Prvo predavanje održao je J. Gril. Obradio je temu »Sadašnji sociološki uvjeti obiteljskog odgoja u vjeri, posebno mogućnosti obiteljske kateheze«. Sa sociološkog vidika prikazao je stanje današnje obitelji te njene mogućnosti i nemogućnosti s obzirom na vjerski odgoj i katehezu. Naglasio je da obitelj u suvremenom društvu gubi više svojih nekadašnjih zadataka i funkcija te da kao takva nije više isključivi nosilac odgoja, nego to poslanje ispunjava u sudjelovanju s drugim ustanovama. Pri svemu tome jasno je da obiteljska vjernost ne može ostati ravnodušna. Gril utvrđuje da roditelji vjernici nailaze na velike teškoće u vjerskom odgoju i da ne malen broj njih u toj odgojnoj zadaći zakazuje. Upravo zbog toga suvremene prilike zahtijeva-

ju od roditelja nov način odgoja u vjeri i predlaže slijedeće smjernice: produbljenje vjerskog iskustva, integraciju obiteljskog vjerskog života u Crkvi i posredovanje vjere da bude dinamična, evanđeoska, dubinska i svojstvena.

Drugo predavanje održao je R. Podbersič. Njegova tema bila je: »Psihopedagoški temelji obiteljskog odgoja u vjeri, posebno obiteljske kateheze«. U predavanju je bilo posebno naglašeno značenje i važnost bračnog zajedništva s obzirom na odgoj, posebno na vjerski odgoj. Supružnici koji su zadovoljni svojim brakom i koje brak dubinski ljudski i duhovno usređuje pozitivno utječu na svoju djecu i uvelike doprinose da djeca postanu zrele osobnosti. Uz potrebnu skladnost među supružnicima potrebni su i pravilni odnosi između roditelja i djece. Također odnosi između same djece imaju odlučujuće odgojne posljedice. Podbersič misli da nijedna ustanova ne može prikladno nodomjestiti odgojnu ulogu, koju ispunjava obitelj. Zato posebno naglašava da je jedan od najvećih zadataka modernog odgoja odgajati obitelj da ona bude sposobna odgajati.

M. Holc je u svom predavanju »Obiteljski odgoj u vjeri, posebno obiteljska kateheza u Sv. pismu« obradio temu sa svetopisamskog vidika: što Sveto pismo govori o obiteljskom vjerskom odgoju i katehezi. Predavač zaključuje da autori Sv. pisma koji govore o obiteljskom odgoju u vjeri ne misle samo na nešto verbalno, nego prije svega na nešto životno; odgoj nisu riječi, nego uvjerenje roditelja. Roditelji su dužni »utisnuti« u osobnost, u srce svoje djece činjenicu da je svaki čovjek Božja stvar i Božji prijatelj. Nadalje,

naglašava da je vlastiti dom, obitelj, mjesto evangelizacije; da su roditelji Božji suradnici i da ih kao takve roditelji moraju poštivati. Svaka obitelj morala bi po uzoru nazaretske obitelji biti domaća Crkva.

Kao nastavak ovog predavanja bila je rasprava, koju je održao M. Benedik. Govorio je o »Obiteljskoj katehezi u patrističkoj dobi«. Predavač zaključuje da se kateheza u antiknom kršćanstvu razlikovala od današnje prije svega u tome što nije poznavala posebne pouke za djecu, nego se ubrzo oblikovala kateheza za odrasle. Kršćanstvo je tada bilo u razdoblju intenzivnog širenja, misionarsko, i obraćalo se prvenstveno odraslima te je stoga i kateheza za odrasle bila u biti istovjetna s misijskom propovijedi. Navedeni su također neki značajni primjeri starokršćanskih spisa, koji su povezani s »obiteljskom« katehezom, npr. Didachè, pismo pape Klementa Rimskog Korinćanina itd. Čini se da u patrističkoj dobi nije bilo posebne kateheze za djecu, nego se u obiteljima ubrzo ustalila domaća, obiteljska kateheza; otac i majka davali su djeci prvu pouku o vjeri i uvodili je u kršćanski život.

Središnje predavanje katehetskog tečaja bilo je »Teologija braka i obitelji s obzirom na obiteljski odgoj u vjeri i katehezu«, koje je održao V. Grmič. Njegovo predavanje bilo je izvanredno izvorno i otvoreno, te su ga sudionici upravo zbog toga najtoplije prihvatili. Predavač se najprije zaustavio na pomacima u crkvenom poimanju braka i obitelji, kojih smo svjedoci nakon II. vatikanskog sabora. Poimanje braka i obitelji nije više juridičko, objektivističko i paternalističko, nego je nagla-

sak na osobnom pogledu u brak i obitelj. Grmič se nadalje dotaknuo triju oznaka braka i obitelji: religiozno-transcendentalne, ekleziološko-sakramentalne i eshatološke. Na temelju tih triju oznaka izvodi također praktično-teološke poglede i smjernice, koje se tiču vjerskog odgoja u obitelji i kateheze. Po njegovu mišljenju religiozno-transcendentalna oznaka braka i obitelji stvara prikladno ozračje za pospješivanje uvjeta za vjerovanje u čovjeka. Ovamo spadaju: ljubav, vjernost, povjerenje. Dijete koje raste u takvom ozračju otvoreno je vjerovanju.

Druga eklezijalno-sakramentalna oznaka određuje koliko su brak i obitelj »domaća Crkva« ili »Crkva u malom«, koja treba da vrši proročku, svećenčku i vodstvenu službu. Konačno treća eshatološka oznaka izražava da je život u obitelji »relativna« i predzadnja datost«, te da vjerski odgoj ima u njoj pečat znaka biti **na putu**, što znači da treba uvijek težiti za tim što je savršenije. Na kraju Grmič postavlja pitanje koliko je danas još uopće moguće zadavati obitelji takve zadatke i očekivati da u tome i uspije. S tim u vezi ispituje se kako da obiteljski odgoj dopunimo odgojem izvan obitelji i tako rasteretimo roditelje. Glede vjerskog odgoja naglašava prije svega povezanost obitelji s crkvenom zajednicom.

V. Vider govorio je o »Osposobljavanju bračnih parova za obiteljski odgoj u vjeri, posebno za obiteljsku katehezu«. Predavanje je razdijelio u dva dijela: osposobljavanje kateheta i katehista za osposobljavanje supružnika i osposobljavanje supružnika za obiteljsku katehezu. Kateheta, odnosno katehista, trebali bi biti sposobni da po-

mognu bračnim drugovima u otkrivanju njihovih putova svetosti, bračne duhovnosti. S obzirom na drugi dio naznačio je neke elemente koji moraju biti prisutni pri osposobljavanju bračnih drugova za obiteljsku katehezu. To su: bračni drugovi treba da žive svoj brak u istinskoj ljubavi, da žive svoju vjeru osobnije i doživljajnije; njihov dom da odiše vjerskim raspoloženjem i da budu povezani s drugim obiteljima, posebno sa župnom zajednicom.

Posljednje predavanje održao je V. Škafar. Govorio je o temi: »Što je to obiteljski odgoj u vjeri, posebno što je obiteljska Kateheza?« Najprije je dao kratak povijesni pregled obiteljskog odgoja u vjeri, a zatim je govorio o obiteljskoj katehezi na temelju koncilskih i pokoncilskih dokumenata crkvenog učiteljstva. Potom je razmišljao o samoj katehezi u suvremenim prilikama i zaustavio se na sadržaju i metodi obiteljske kateheze. Na kraju je osvijetlio obiteljsku katehezu kroz različita razdoblja djetinjstva i mladosti.

Prijepodneva predavanja bila su nadopunjavana poslijepodnevnim radom po skupinama. Značajka rada po skupinama bila je: izmjena osobnih iskustava, razmišljanje i prikaz materijala koje je svaki sudionik već unaprijed morao pripremiti. Pored toga skupine su također imale zadatak da sabiru materijale za pripremanje kateheza za djecu i roditelje.

Prva skupina obrađivala je katehezu i odgoj za brak i obitelj najmlađih i djece do 11. godine. Skupina se najprije upoznala s tom zahtjevnom problematikom, da bi potom na temelju tih zaključaka izradila praktične smjernice za katehezu. Predložila je teme kate-

heza za predškolsku djecu i za djecu od 1. do 4. razreda.

Druga skupina obrađivala je katehezu i odgoj za brak i obitelj mladih predpubertetske i pubertetske dobi. Ta je skupina dala velik naglasak na studentski dio i stoga joj je nažalost ponestalo vremena za izradu praktičnih nacrti za kateheze.

Treća skupina obrađivala je katehetski odgoj za brak i obitelj mladih. Ta skupina se najprije pozabavila pitanjem stavova mladih u današnjim prilikama; ti stavovi su veoma važni, i prilikom odgoja za brak i obitelj treba na njih računati. Predložila je također konkretne teme za katehezu mladih.

Četvrta skupina obrađivala je navjestiteljsku moć i nemoć obitelji — Crkve u malom. Pokušali su poći od današnje slovenske obitelji, onakve kakva ona uistinu jest. Obradili su slijedeće teme: vjerski razgovori u našim obiteljima kao sredstvo naviještanja, vjerski tisak kao sredstvo naviještanja, upotreba vjeronaučnih priručnika, čitanje Svetog pisma itd. Obećali su da će izraditi nacрте kateheza za uvođenje roditelja u čitanje Svetog pisma te nacрте kateheza za produbljenje vjere bračnih drugova.

Peta skupina obrađivala je posvetiteljsku (svećeničku) službu obitelji kao domaće Crkve. Cilj njezina rada bila je priprema nacрта priručnika za naše obitelji. Okvirni nacrt rada skupine zahvaćao je slijedeće teme: obiteljska mo-

litva, obiteljski blagdani, crkveni blagdani, sveta vremena, vjerski običaji, »snažna vremena«, obiteljski i vjerski znakovi.

Posljednja, šesta skupina obrađivala je temu »Obiteljski odgoj u vjeri, posebno obiteljska kateheza i stari roditelji«. U teoretskom dijelu skupina se najprije zadržala na nekim značajnostima suvremene obitelji. Ovu tematiku obrađivala je pod tri vidika:

— stari roditelji kao nadopuna obiteljske kateheze

— nadomjestak obiteljske kateheze

— jedini činilac obiteljske kateheze.

Opći zaključak ovogodišnjeg katehetskog tjedna jest: kršćanska obitelj, koja je u prošlosti najprije sama, a kasnije u sudjelovanju s vjeronaukom u školi vjerski odgajala svoju djecu, danas više ne može ispunjavati to poslanje u tolikoj mjeri. Tko bi danas očekivao od obitelji takav odgojni doprinos a da je prethodno ne pripremi na to, nalagao bi joj teret koji ona ne može nositi i riskirao bi, da osnovni vjerski odgoj u obitelji nitko ne obavi. To je svakako prije porazna nego ohrabrujuća konstatacija. Zato nas sadašnji položaj prisiljava da uzmemo na znanje sociološko-vjerske činjenice i da na toj osnovi oblikujemo svoje pastoralno-katehetsko djelovanje. Za nas katehete i katehistice kateheza bračnih drugova, odnosno obitelji, mora postati »znak vremena«, koji zaslužuje da ima prvenstvenu ulogu u našem katehetskom radu.